

Název objektu

Ústí nad Labem – Geisslerovo sídliště Typ 5. - dům č. p. 443

Adresa	Ústí nad Labem, Do Kopečka 443/9
K.ú./parcela č.	St. p. č. 890
Architekt	Rudolf Geissler, Ústí n. L.
Stavitel	Město Střekov
Projekt	1926
Realizace	1932
Vlastník	Jiří a Doris Dvořákoví
Typ objektu	Rodinný dům
Typ památkové ochrany	Objekt nepoživá žádného typu památkové ochrany

Popis:

Dvoupatrový dům tvoří prvek urbanistického celku unikátního sídliště 63 typových rodinných domů. Sídliště je posazeno ve svahu otočeném proti severu a na svém západním konci bezprostředně navazuje na existující zástavbu obce Střekov a na severu na dělnickou kolonii továrníka Georga Schichta. Na východě a jihu pak sousedí s lesem. Tento konkrétní objekt je situován na severním okraji sídliště v první uliční čáře v ulici Do Kopečka. Hmotu domu tvoří prostý kvádr završený valbovou střechou. Zdánlivě jednoduchou až minimalistickou stavbu navrženou pod vlivem heimatstillu architektonicky povyšuje hravé členění okenních otvorů a působivé užití dřevěných prvků jako okenic a palisád.

Sídliště se skládá z pěti různých typových projektů, tento dům nese označení Typ 5. Jde o největší dvojrodinný dům s obytnou plochou dva krát 34,4 m² (do plochy jsou ovšem počítány jen prostory pokojů bez provozních prostor jako kuchyně, koupelny atd.) Dům má velmi praktické řešení vnitřního prostoru, které maximálně využívá poměrně malou zastavěnou plochu. Přízemí zabírá zhruba čtvrtinu komunikační prostor se vstupem, chodbou a schodištěm, který umožňuje oddělit dům na dvě nezávislé bytové jednotky. Dispoziční řešení bytů je identické obou patrech. Jde o dvoupokojový byt s kuchyní, koupelnou a záchodem, jehož centrální komunikační prostor tvoří předsíň. Dům je podsklepený a disponuje také rozměrným podkrovím. Architekt dával určitý prostor k variabilitě typových projektů, a tak vznikaly domy s drobnými odlišnostmi. Například venkovní schodiště bylo buď otevřené, kryté přístřeškem, balkonem, objevovala se trojdílná okna nebo dřevěné bednění fasády v patře. Tyto drobné odlišnosti sloužily ke zpestření sídliště, určitou individualizaci domů, nijak nenarušovaly jednotící ráz urbanistického celku.

Pokračování popisu:

Dům se dochoval v prakticky nezměněné podobě, a to včetně původní omítky a její barevnosti. Okna byla vyměněna za plastová, ale dochovalo se členění oken i rytmus okenních otvorů. V zadní průčelí dokonce zůstala i po rekonstrukci okna původní, což lze vyzdvihnout, neb tato průčelí u ostatních domů doznávala změn nejčastěji. Zmizely bohužel dřevěné okenice, naopak se dochovaly palisády na popínavé rostliny. Původní je i střešní krytina včetně volských ok k prosvětlení podkrovní. Dům dnes už neslouží jako dvojrodinný, ale obě malometrážní bytové jednotky tvoří jeden celek. Dělení se však dochovalo, což je čitelné právě ze zadního průčelí, kde okenní otvory prozrazují zachování koupelen a záchodů v obou patrech nad sebou.

Autorem projektu celého sídliště je architekt Rudolf Geissler. Narodil se v Liberci 16. února 1897, architekturu vystudoval v Bruselu. Samostatnou kancelář si otevřel v Ústí nad Labem roku 1925, a tu po šesti letech přesunul do Teplic. Kromě navrhování obytných a administrativních staveb a designu nábytku působil také jako pedagog se statutem profesor na odborných technických školách. Architekturu se zabýval hlouběji, soustředil se na řešení problému kvalitního a levného individuálního bydlení. Výsledkem byl projekt pro sídliště typových rodinných domů na Střekově, které nabízelo luxus bydlení v rodinném domku se zahradou za ceny dostupné i ekonomicky slabším nižším středním vrstvám. Pro svůj plán nadchl střekovskou radnici. Nabídl v době bytové krize neortodoxní řešení sociálního bydlení. Obec dodala pozemky, vybudovala infrastrukturu a získala půjčku na stavbu domů. Náklady se architektovi podařilo výrazně snížit typovými plány, sériovou výstavbou a hromadnými objednávkami. Zároveň využíval nové technologie, například vnější zdi domů jsou postaveny ze speciálních dutých křemelinový tvárnice dodnes existujícího systému „Isostone“. Pozoruhodná je také snaha maximálně navázat sídliště na okolní přírodu. Proto architekt v původně zalesněném pozemku nechal vzrostlé stromy, borovice a ovocné stromy, které pak stály v bezprostřední blízkosti vybudovaných domů.

Hotové domy si pak zájemci mohli pronajmout. Vlastníci se stali, až po zaplacení minimálně 50 % nákladů. Cenu domu spláceli obci z úročené půjčky, ale výhodou mělo být, že výsledné měsíční výdaje za bydlení byly i tak stále ještě nižší než běžné nájemné v činžovních domech. Konkrétně nejlevnější Typ 1 byl na prodej za celkovou cenu 65 000 Kč.

Využití sídliště se dodnes nezměnilo, stále jde o soukromé domy určené pro individuální bydlení.

Památkové zhodnocení:

Popisovaný objekt sice výměnou oken a likvidací okenic ztratil část ze své původní podoby, ale dodatečné úpravy ho nepoškodily natolik, aby deformoval působení celku. Patří zhruba k pěti domům z kolekce z 63 staveb sídliště, které vynikají vysokou mírou autentičnosti. Na většině ostatních staveb se už totiž vytratilo to, na co architekt Geissler tolik kladl důraz, tedy jednotící ráz jeho sídliště, které i přes typovou pestrost jednotlivých domů a jejich rozdílnou vnitřní dispozici sjednocovalo architektonické pojetí. Stálo na barevném sjednocení fasád, obecné podobnosti vnější hmoty stavby (i přes rozdílné objemy), konstrukce střechy, rozvržení říms, okenic a oken, až po provedení plotů zahrad. Architektonická idea sídliště byla natolik silná, že i později přistavěné domy na okrajích sídliště se snažily na ni navázat, což je zřetelné na vilce nedaleko popisovaného domu.

Mnohé stavby jsou dnes brutálně zdeformované přestavbami a přístavbami. Z architektova díla tak můžeme obdivovat prakticky už jen urbanistické řešení celku citlivě pojaté s ohledem na krajinu Českého středohoří. Bohužel i tady vznikla řada rušivých elementů v podobě pozdějších dostaveb technických objektů, garáží a kůlen.

Výstavba podobných kolonií levných typových domů nebyla ve své době ojedinělá, ale především šlo o projekty velkých průmyslových závodů (Baťa, Schicht). Střekovské sídliště jako obecní akce představovalo výjimku. Geisslerovo originální řešení spojující progresivní stavební technologie a klasické architektonické hodnoty se setkalo s ohlasem odborné veřejnosti, bylo opakovaně publikováno odborným tiskem. Architekt po tomto úspěchu připravoval stavbu dalšího podobného sídliště na Střekově. Mělo už jít ale o soukromý, v dnešních poměrech bychom mohli říci developerský projekt. Zřejmě kvůli hospodářské krizi ale nedošel naplnění.

Prameny a literatura:

- **Geissler Rudolf; Das ländliche Wohnhaus**, Teplice-Šanov, 1933
- **Richtlinien für die Erbauung einer Heimstätten-Siedlung in der Tell- und Eckenerstrasse in Schreckenstein II.** Vydal Městský úřad Střekov, Ústí nad Labem 1932
- **Geissler Rudolf; Die Heimstättensiedlung der Gemeinde Schreckenstein**, Forum, r. IV. č. 11/12, 1934
- Pozůstalost architekta Paula Spielmanna

Zpracovatel

Mgr. Martin Krsek

Datum

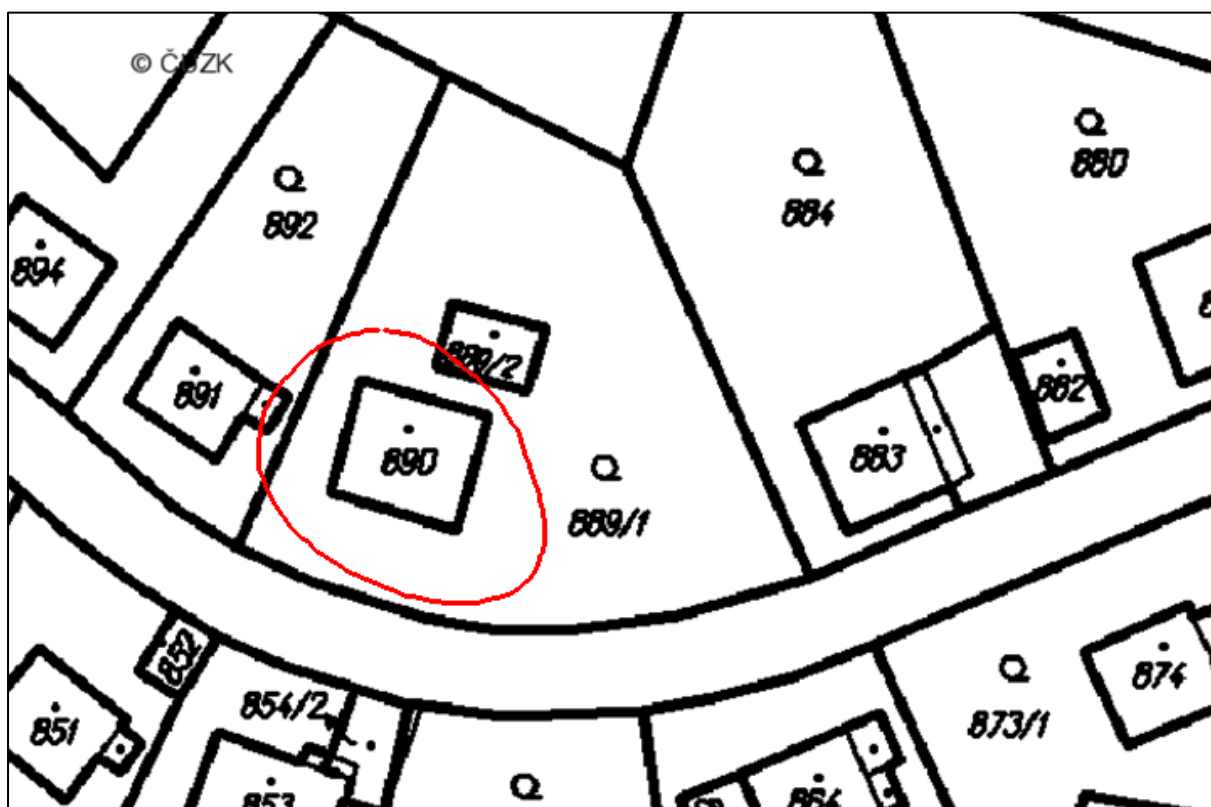
3. října 2010

Seznam příloh :

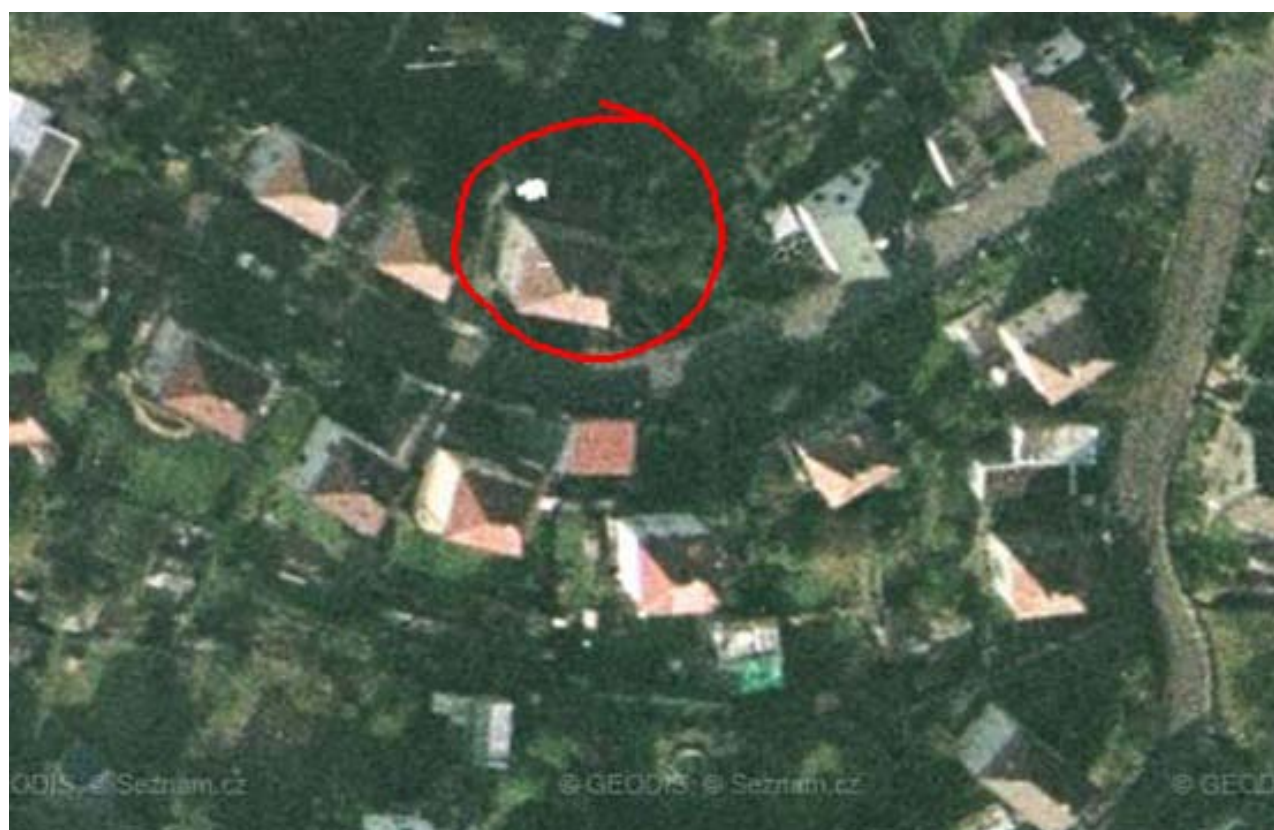
1. katastrální mapa
2. fotografická a plánová dokumentace

letecký snímek s vyznačením objektu
půdorys suterénu
půdorys 1. n.p.
půdorys 2. n.p.
řez
pohled od jihu
pohled od východu
pohled od jihu
pohled od východu
pohled od jihovýchodu
pohled od severozápadu
výstavba z křemelinových tvárnic asi 1930
výstavba domů – asi 1930
hotové domy – 1932
situace – urbanistický plán sídliště
celkový pohled - 1932
celkový pohled současný stav
necitlivé přestavby typových domů

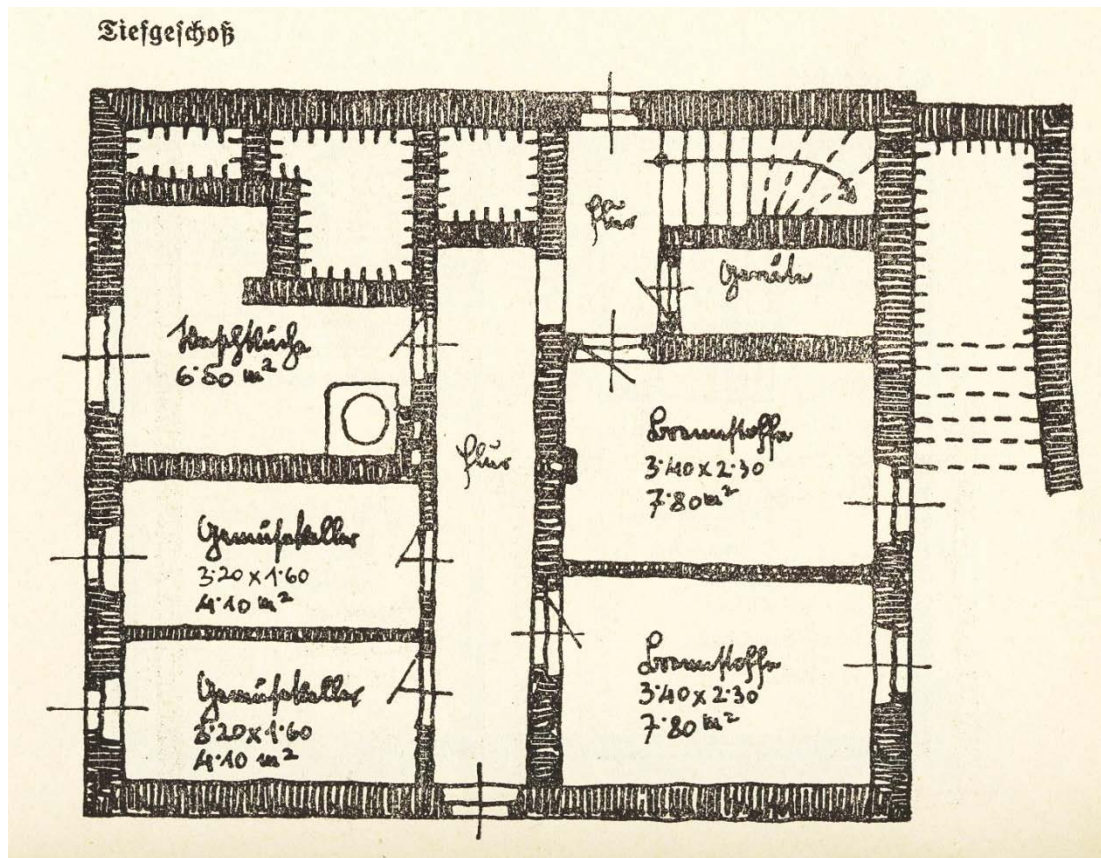
▼ katastrální mapa

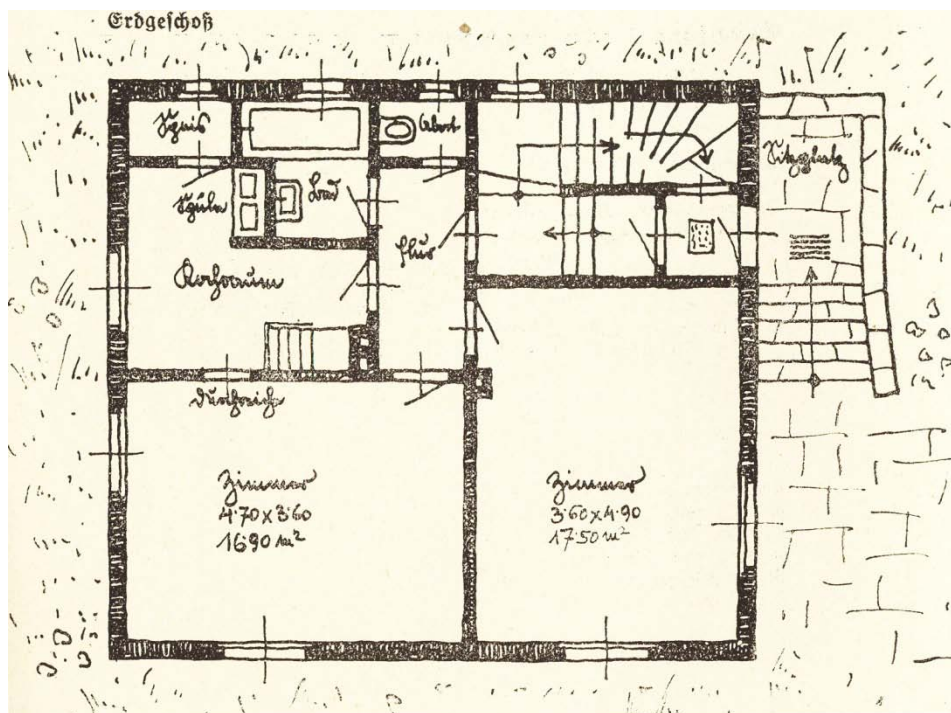
▼ letecký snímek s vyznačením objektu

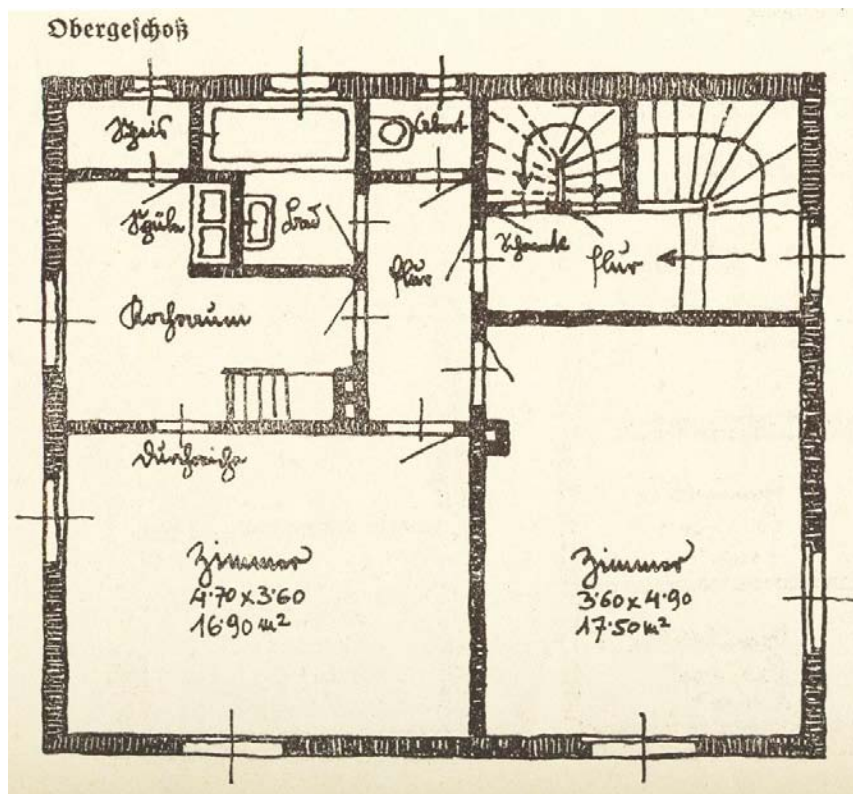
- ▼ **púdorys suterénu**
 zdroj : Richtlinien für die Erbauung einer Heimstätten-Siedlung ...

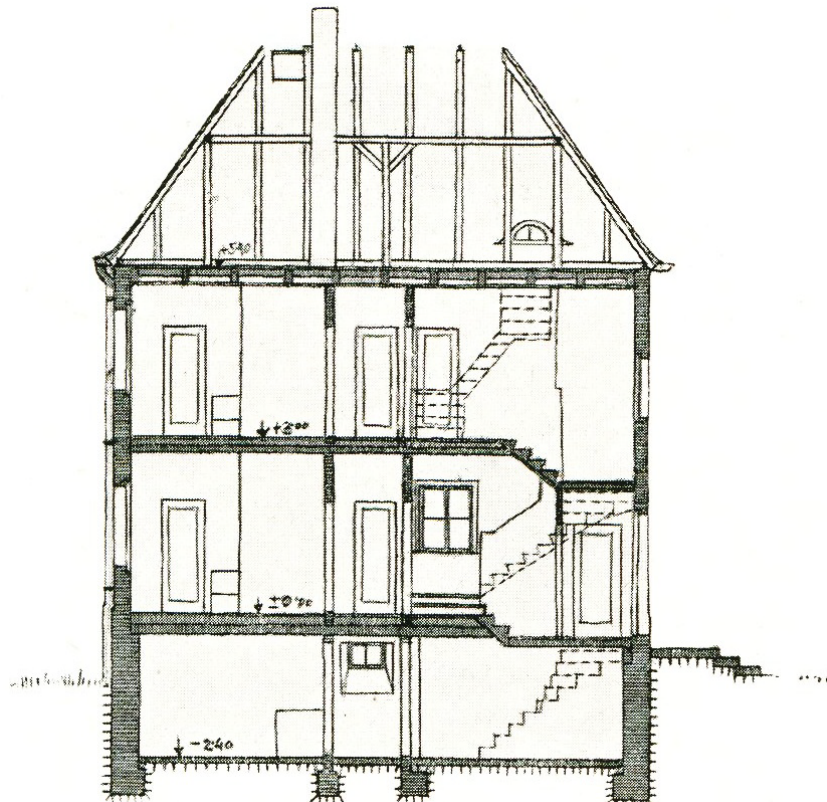
- ▼ **púdorys 1.n.p.**
 zdroj : Richtlinien für die Erbauung einer Heimstätten-Siedlung ...

- ▼ **púdorys 2. n.p.**
zdroj : Richtlinien für die Erbauung einer Heimstätten-Siedlung...

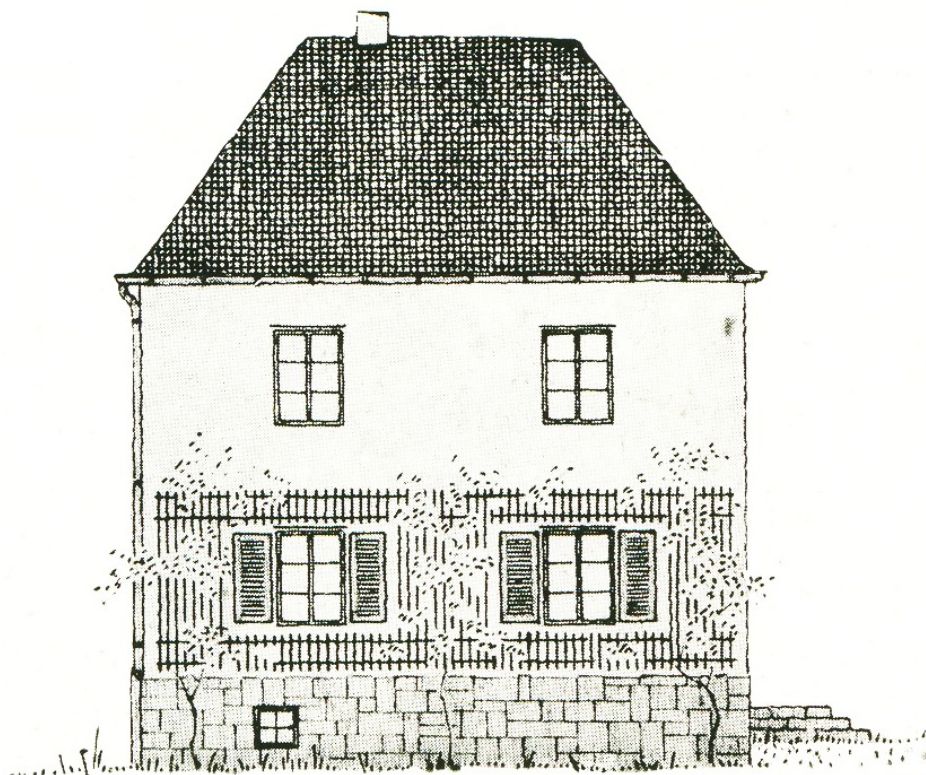
- ▼ **Řez**
zdroj : Das ländliche Wohnhaus

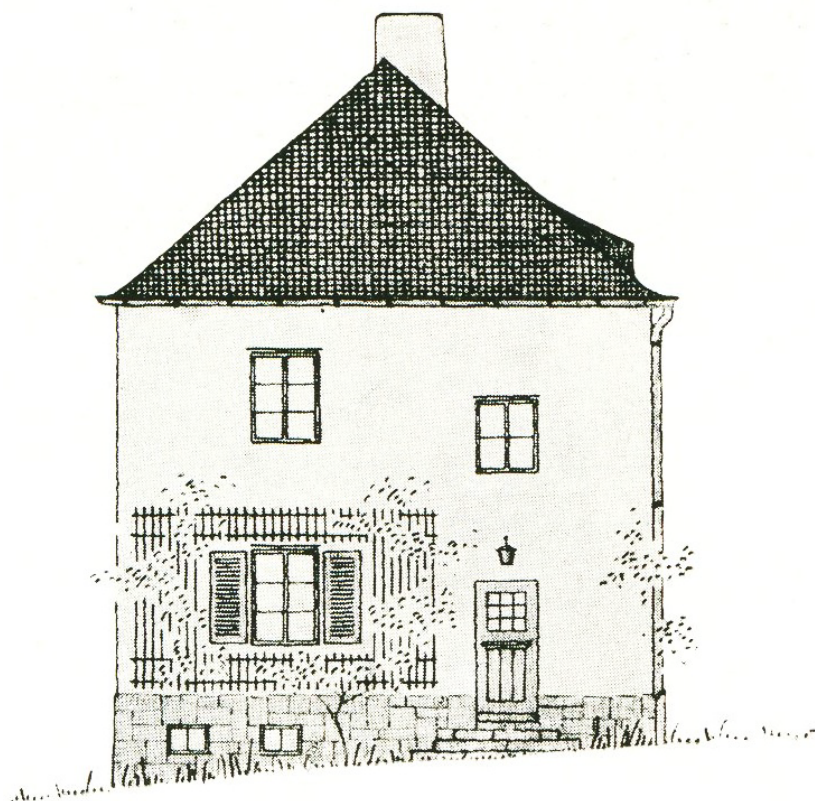
Pohled od jihu

zdroj : Das ländliche Wohnhaus

Pohled od východu

zdroj : Das ländliche Wohnhaus

▼ **pohled od jihu z ulice Do Kopečku**

▼ **pohled od východu z ulice Do Kopečku**

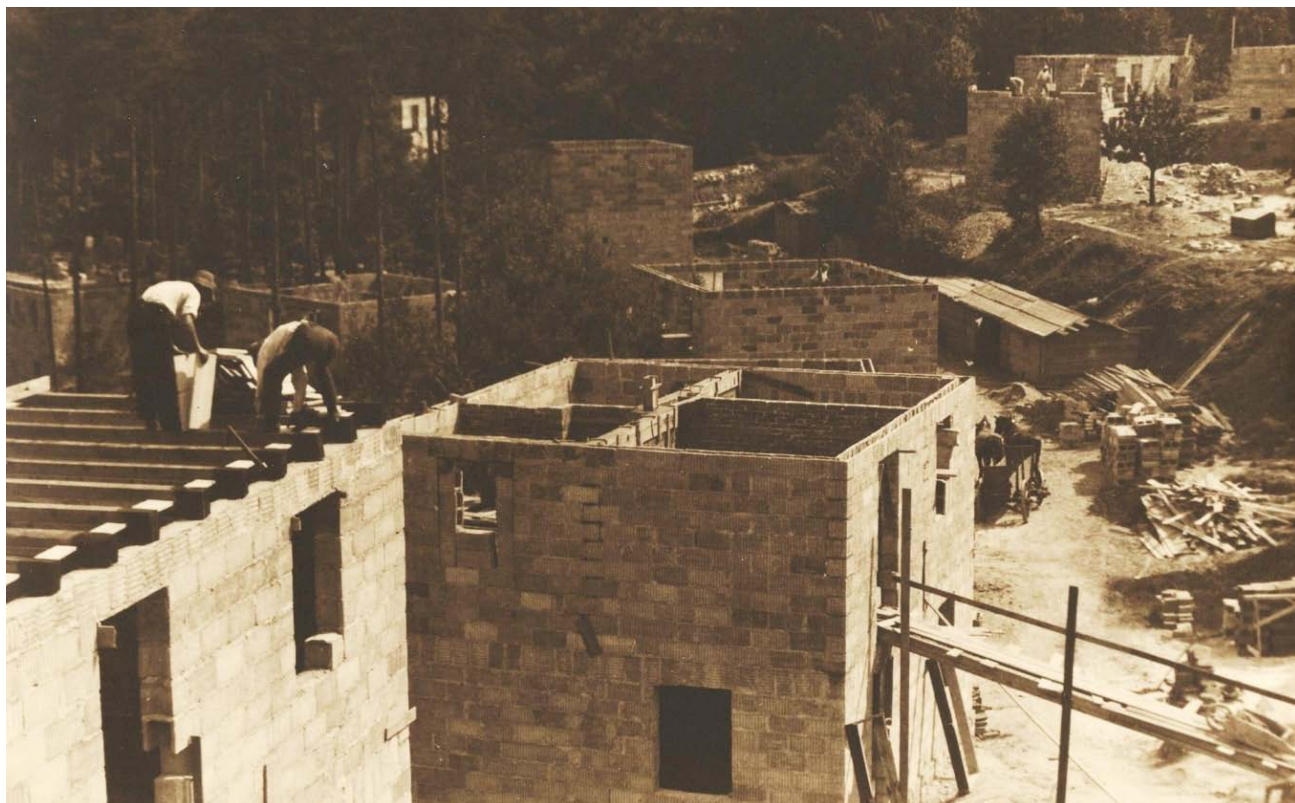
▼ **pohled od jihovýchodu z ulice Do Kopečku**

▼ **pohled od severozápadu**

- ▼ **výstavba z křemelinových tvárnic asi 1930**
zdroj : Paul Spielmann

- ▼ **výstavba domu různých typů – asi 1930**
zdroj : Paul Spielmann

▼ **Hotové domy – 1932**
zdroj : Paul Spielmann

▼ **situace - urbanistický plán sídliště**
zdroj : Paul Spielmann

▼ **celkový pohled - 1932**
zdroj : Paul Spielmann

▼ **celkový pohled současný stav**

▼ necitlivé přestavby typových domů v ulici Švabinského

